

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет права та міжнародних відносин

Кафедра міжнародних відносин

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ
з освітнього компоненту
«Аналіз зовнішньої політики країн світу»

Спеціальність: 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Освітня програма: 291. 00.02. Регіональні студії

Освітній рівень: другий (магістерський)

Київ 2023

ОПИС ПРОГРАМИ ЕКЗАМЕНУ

Київський університет імені Бориса Грінченка	Кафедра міжнародних відносин
Розробник: Слюсаренко Ірина Юріївна , канд. іст. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Факультету права та міжнародних відносин	
ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ з дисципліни «Аналіз зовнішньої політики країн світу»	
Курс	I
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Освітня програма:	291. 00.02. Регіональні студії
Форма проведення:	Письмова (комп'ютерне тестування+ «відкрите питання» в ЕНК)
Тривалість проведення:	2 академічні година (1 год. 20 хв.)
Максимальна кількість балів:	40 балів

Структура завдань для складання іспиту: 20 тестових питань та SWOT-аналіз зовнішньої політики однієї з країн світу (за вибором студента).

Критерії оцінювання:

Кількість балів	Значення оцінки
30-40 балів	Допущено не більше 5 помилок у тестових завданнях. Студент здійснив SWOT-аналіз на високому рівні.
29-20 балів	Допущено не більше 10 помилок у тестових завданнях. Студент здійснив SWOT-аналіз на високому рівні, але з незначними неточностями.
19-10 балів	Допущено не більше 15 помилок у тестових завданнях. Студент здійснив SWOT-аналіз, але зі значними неточностями та недоліками.

9-1 балів	Допущено більше 20 помилок у тестових завданнях. Студент здійснив SWOT-аналіз із суттєвими помилками або взагалі не зробив це завдання.
--------------	---

Компетентності, якими мають володіти студенти після вивчення навчальної дисципліни «Аналіз зовнішньої політики країн світу»:

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність працювати в команді

СК 2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК 3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК 4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК 5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК 6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК 7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК 8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

СКу 13. Здатність використовувати теоретичні засади аналізу зовнішньої політики в практичній діяльності з метою інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади України, відповідальних за реалізацію зовнішньополітичного курсу.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ:

1. Специфіка поняття “зовнішня політика”.
2. Співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики.
3. Дефініціювання зовнішньої політики у працях Дж. Франкела, В. Мадісона і В. Шахова, В. Веллейса.
4. Розуміння зовнішньої політики в доробку П. Мак-Гоуена.
5. Класифікаційна схема зовнішньої політики Й. Беллєрса.
6. Класифікаційна схема зовнішньої політики Я. Петрася.

7. Класифікаційна схема зовнішньої політики Дж. Розенау.
8. Порівняльні дослідження зовнішньої політики (comparative foreign policy).
9. Структурно-функціональний аналіз зовнішньої політики.
10. Дослідження зовнішньої політики з позицій загальної та соціальної психології.
11. Бюрократична теорія зовнішньої політики.
12. Специфіка прийняття рішень із питань зовнішньої політики державним керівництвом.
13. Роль еліт і груп тиску у формуванні зовнішньої політики.
14. Когнітивний підхід до аналізу зовнішньої політики.
15. Об'єктивні чинники аналізу зовнішньої політики.
16. Суб'єктивні чинники аналізу зовнішньої політики.
17. Внутрішнє соціальне та політичне середовище.
18. Зовнішнє політичне середовище.
19. Методологія аналізу зовнішньої політики.
20. Методика аналізу зовнішньої політики.
21. Загальнонаукові методи аналізу зовнішньої політики.
22. Суспільно-гуманітарні методи аналізу зовнішньої політики.
23. Специфічно-наукові методи аналізу зовнішньої політики.
24. Метод контент-аналізу.
25. Метод івент-аналізу.
26. Метод когнітивного картування.
27. Метод «мозкової атаки».
28. Статистичні методи у аналізу зовнішньої політики.
29. Системний аналіз у зовнішній політиці.
30. Математичне моделювання у зовнішній політиці.
31. Метод Дельфі.
32. Метод побудови сценаріїв.
33. Внутрішні чинники впливу на зовнішню політику.
34. Зовнішні чинники впливу на зовнішню політику.
35. Проблема класифікації чинників, що впливають на зовнішню політику.
36. Національний інтерес в теорії міжнародних відносин.
37. Класифікація та реалізація національних інтересів.
38. Національні інтереси та «групи впливу».
39. Кореляція поняття державних та національних інтересів у зовнішній політиці.
40. Ресурсний потенціал держави.
41. Елементи зовнішньополітичного потенціалу.
42. Коаліції держав та реалізація потенціалу держави.
43. Силовий/несиловий вплив та зовнішньополітичний потенціал держави.
44. Дефіцит засобів впливу і зовнішній потенціал держави.
45. Поняття «зовнішньополітичні цілі» держави.
46. Класифікація зовнішньополітичних цілей: локальні, регіональні, континентальні, глобальні.
47. Структура зовнішньополітичних цілей та способи їх досягнення.
48. Принципи міжнародних відносин та зовнішньої політики.
49. Зовнішньополітична стратегія.

50. Зовнішньополітична тактика.
51. Стратегічне партнерство та його критерії у зовнішній політиці.
52. Зовнішньополітична тактика.
53. Роль державних органів в реалізації зовнішньополітичного курсу.
54. Етапи формування „фабрик думки”.
55. Проблеми класифікації „фабрик думки”.
56. Вищі державні органи, наділені відповідною компетенцією у сфері зовнішньої політики.
57. Парламент, його компетенції. Форми участі парламенту у зовнішньополітичній діяльності держави.
58. Роль глави держави у міжнародних відносинах, його конституційні повноваження у сфері зовнішньої політики.
59. Уряд і глава уряду, їх компетенції.
60. Міністерство закордонних справ, його місце у системі державного механізму реалізації зовнішньої політики.
61. Роль еліти у процесі формування зовнішньополітичного курсу держави і прийняття зовнішньополітичних рішень.
62. Інструменти зовнішньополітичної діяльності держави. Дипломатія. Війна.
63. Віртуальна дипломатія у зовнішній політиці.
64. Міжнародна-інтернет комунікація як інструмент зовнішньополітичної діяльності.
65. Моделі прийняття політичних рішень (раціонального актора, бюрократична, організаційна, біхеовіристська).
66. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень.
67. Роль особи, що приймає рішення (ОПР).
68. Основні стилі керівництва (змагальний, колегіальний, формальний).
69. Особливості прийняття рішень в умовах кризи.
70. Лобіювання в процесі прийняття зовнішньополітичних рішень.

Орієнтовний перелік тестових завдань:

<p>1. Корпорацією РЕНД було розроблено наступний метод:</p> <p>А) метод індикаторів;
 Б) метод аналогій;
 В) якісний контент-аналіз;
 Г) “метод Делфі”.</p> <p>2. Який метод використовує три основних типи колективної роботи “круглі столи”, “мозкові штурми”, “імітаційні ігри”:</p> <p>А) побудова сценаріїв;
 Б) ситуаційний аналіз;
 В) моделювання;</p> | <p>Г) експеримент.</p> <p>3. Такі елементи сили, як кількість населення, ефективність уряду, рівень економічного розвитку, належать:</p> <p>А) Г. Моргентау;
 Б) А. Органські;
 В) Р. Клайну;
 Г) М. Капітоненку.</p> <p>4. „Фабрики думки” як консультативні центри зароджуються у:</p> <p>А) Німеччині;</p> |
|--|---|

- Б) Великобританії;
- В) Франції;
- Г) США.

5. До категорій воєнної сили

І. Тодоров не відносить:

- А) Престиж;
- Б) Примус;
- В) Стимування;
- Г) Напад.

6. Який з підходів відзначає взаємозалежність сучасного світу в реалізації національних інтересів, неможливість захисту навіть військових інтересів силами окремої держави?

- А) Ідеалізм;
- Б) Глобалізм;
- В) Реалізм;
- Г) Постмодернізм.

7. До базових теорій когнітивного підходу АЗП не відносяться:

- А) теорія прийняття зовнішньополітичних рішень;
- Б) бюрократична теорія ЗП;
- В) теорія соціуму;
- Г) теорія експертних оцінок.

8. Вкажіть невірну змінну у математичній формулі П. Мак-Гоуена:

А) характеристика особи, яка приймає рішення;

Б) характеристика зовнішніх змін у міжнародному середовищі;

В) характеристика внутрішніх змін у державі;

Г) характеристика ролі природного чинника.

9. До ефективних засобів економічного впливу держави не належить:

А) Ембарго;

Б) валютний коридор;

В) режим найбільшого сприяння;

Г) відмова у наданні економічної допомоги.

10. Сукупність узгоджених та взаємопов'язаних локальних тактичних акцій, які спрямовані на досягнення єдиної локальної/регіональної спільної цілі це –

А) Зовнішньополітична стратегічна акція;

Б) Зовнішньополітична стратегічна операція;

В) Зовнішньополітична тактична акція;

Г) Зовнішньополітична тактична операція.

Рекомендована література

Основна:

1. Веймер Д.Л., Вайнінг Е.Р. Аналіз політики: Концепції і практика / Пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – 654 с.
2. Жовква І.І. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні: навч.-метод. посібник. – Київ, Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. – 104 с.
3. Зарембо К. Писати аналітику може кожен. Мистецтво переконливого тексту. К. Віхола, 2021. 224 с.
4. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин. Підручник. – К.: Знання, 2007.- 461 с.

5. Мацях М. Наукові дослідження процесу прийняття рішень у сфері зовнішньої політики держави. Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини. - 2016. - Вип. 38. - С. 89–98. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2016_38_11.
6. Пал Леслі. Аналіз державної політики / Пер. з англ. – К.: Основи, 1999. – 422 с.
7. Ржевська Н. Ф. «Мозкові центри» як суб'єкти експертного середовища: функціональний аналіз / Н.Ф. Ржевська // Політичний менеджмент : український науковий журнал. – 2012. – №1/2(52–53). – С. 33–41.
8. Ржевська Н. Ф. Інституційний вимір політичного аналізу і прогнозування в США / Н.Ф. Ржевська // Гілея: науковий вісник. – 2012. – Вип. 60 (№5). – С. 737–741.
9. Ржевська Н. Ф. Політичний аналіз і стратегічне прогнозування в США: інституційний вимір / Н. Ф. Ржевська. – Дрогобич : Коло, 2012. – 256 с.
10. Ржевська Н. Ф. Функції й напрями діяльності «мозкових центрів» / Н.Ф. Ржевська // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць – Вип. 107 (Частина I). – К.: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2012 – С. 171–178.
11. Рудік О. М. Збірник ситуаційних прикладів до курсу “Процес вироблення державної політики та його аналіз”. — Д., 1999 – 88 с.
12. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики : навчальний посібник. – Миколаїв : видавництво Чорноморського державного університету імені Петра могили, 2010. - 272с.
13. Седляр Ю.О., Стадніченко О.І. Зовнішньополітичний аналіз: предметне поле дослідження та етапи становлення / Ю.О. Седляр, О.І. Стадніченко // POLITICUS: науковий журнал. – 2016. - №1. – С. 228-231.
14. Седляр, Ю. Внутрішні фактори формування зовнішньої політики держави / Ю. Седляр // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. — К., 2011. — Вип. 22. — С. 299-308.
15. Седляр, Ю. Інструменти зовнішньої політики держави у контексті системних змін міжнародних відносин / Ю. Седляр // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. — К., 2009. — Вип. 16. - С. 368-376.
16. Седляр, Ю. О. Еволюція аналізу зовнішньої політики як наукового напрямку // Актуальні проблеми міжнародних відносин, Т. 2(93), 2010 – С. 43-50.
17. Телешун С.О., Баронін А.С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. – К.: Вид. Паливода А.В., 2001. – 112 с.
18. Юськів Б.М. Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід: Монографія. - Рівне: "Перспектива", 2006.
19. Янг. Е., Куїнн Л. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики: Практичний посібник для радників з державної політики у Центральній Європі / Пер. з англ. – К.: К.І.С., 2003. – 120 с.
20. Alden, C., & Aran, A. (2016). *Foreign policy analysis: new approaches*. Routledge. – URL: <https://books.google.com.ua/>
21. Allison G. *Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis*. Boston, 1971.

- https://ils.unc.edu/courses/2013_spring/inls285_001/materials/Allison.1971.Essence_of_Decision.pdf
22. Annon Aran, Klaus Brummer, Karen E Smith, Introduction: new directions in foreign policy analysis, *International Affairs*, Volume 97, Issue 2, March 2021, Pages 261–265, <https://doi.org/10.1093/ia/iaa231>
 23. Kaarbo, J., Lantis, J. S., & Beasley, R. K. (2013). The analysis of foreign policy in comparative perspective. *Foreign policy in comparative perspective: Domestic and international influences on state behavior*.
 24. Kelman, H. C. (1970). The Role of the Individual in International Relations: Some Conceptual and Methodological Considerations. *Journal of International Affairs*, 24(1), 1–17. <http://www.jstor.org/stable/24356661>
 25. Hudson, V. M., & Day, B. S. (2019). *Foreign policy analysis: classic and contemporary theory*. Rowman & Littlefield.
 26. Gordon M Friedrichs, Populist Minds Think Alike? National Identity Conceptions and Foreign Policy Preferences of Populist Leaders, *Foreign Policy Analysis*, Volume 18, Issue 2, April 2022, orac004, <https://doi.org/10.1093/fpa/orac004>
 27. Potter Philip B.K. Methods of Foreign Policy Analysis DOI: 10.1093/acrefore/9780190846626.013.34 – URL : <https://oxfordre.com/internationalstudies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-34?print=pdf>
 28. Ryan K Beasley, Andrew R Hom, Foreign Policy in the Fourth Dimension (FP4D): Locating Time in Decision-Making, *Foreign Policy Analysis*, Volume 17, Issue 2, April 2021, oraa028, <https://doi.org/10.1093/fpa/oraa028>
 29. Smith, S., Hadfield, A., Dunne, T. (Eds.). (2016). *Foreign policy: theories, actors, cases*. Oxford University Press – URL: <https://books.google.com.ua/>

Додаткова:

1. Алієв М.М. «Фабрики думки» у формуванні зовнішньополітичної стратегії держави [Електронний ресурс] / Максим Алієв // Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: економіка, право, політологія, туризм. – Т.1 (№3). – 2011. – Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/3124>
2. Аналітика. Експертиза. Прогнозування: Монографія / Макаренко Є.А., Рижков М.М., Ожеван М.А. та ін.– К.: Наша культура і наука, 2003.
3. Брусилівська, О. І. Концепт національних інтересів та зовнішня політика сучасної України // Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки. – 2016. – № 21 (4 (27)). С. 9-15.
4. Власов В.Г. Зміст та механізми зовнішньої політики сучасної держави / В. Власов // Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки». 2015. – №8 – С. 1-14.
5. Жоль К.К. Контент-аналіз, компонентний аналіз та побудова тезаурусів для соціологів/ Соціологія. - <http://pidruchniki.ws/11631018/sotsiologiya/kontent-analiz-komponentniy-analiz-pobudova-tezaurusiv-dlya-sotsiologiv>
6. Зінько І.З. Зовнішня політика країн Північної Європи [Текст] : навч. посіб. / Ігор Зінько ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. - 327 с.

7. Іванов В. Загальні принципи аналізу документів - journalib.univ.kiev.ua
8. Іванов О.В. Комп'ютерний контент-аналіз: проблеми та перспективи вирішення/ Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – Вип.15. – <http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/2407/1/Ivanov%20komjuternyi%20analiz.pdf>
9. Канеман Д. Думай медлено... решай быстро. Київ : Форбс Україна, 2022. - 653 с.
10. Крушинський В.Ю. Зовнішня політика Великої Британії (1997-2007) [Текст] : монографія / В. Ю. Крушинський ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Київський університет, 2015. - 175 с.
11. Лоссовський І. Математичні методи в історичних та зовнішньополітичних дослідженнях: передумови, специфіка та додана вартість застосування. Ч.1 // Зовнішні справи. – 2019. – № 8-9. - С. 13-17.
12. Лоссовський І. Математичні методи в історичних та зовнішньополітичних дослідженнях: передумови, специфіка та додана вартість застосування. Ч.2. // Зовнішні справи. – 2020. – №3. – С. 13-17.
13. Макаренко Є.А., Піпченко Н.О. Віртуальна дипломатія. Підручник. - К.: Центр вільної преси, 2010. - 302 с.
14. Піпченко Н.О. Соціальні медіа у структурі зовнішньої політики провідних міжнародних акторів [Текст] : [монографія] / Наталія Піпченко. - Київ : Центр вільної преси, 2014. - 333 с.
15. Рейтерович І. В. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень : навч.-метод. матеріали / І. В. Рейтерович, С. В. Ситник; уклад. В. М. Гаврилук. – К. : НАДУ, 2013. – 56 с.
16. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи : інституційний вимір. – Львів: Тріада Плюс, 2004. – 392 с.
17. Рудько С.О. Зовнішня політика та політичні системи Французької Республіки та Федеративної Республіки Німеччини [Текст] : підруч. з курсу / Рудько Сергій Олексійович. - Острого : Вид-во Нац. ун-ту "Остроз. акад.", 2015. - 297 с.
18. Рудько С.О. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний ун-т "Остроз. акад.". - Острого : Вид-во Нац. ун-ту "Остроз. акад.", 2012. - 409 с.
19. Слюсаренко І.Ю. Специфіка голосування в ГА ООН резолюцій щодо стану прав людини в АР Крим та м. Севастополі // Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Міжнародні відносини: історія, теорія та практика» (28 лютого 2019 року). – Суми : ФОП Цьома С.П., 2019. – С.134-137.
20. Слюсаренко І.Ю. Україна у міжнародних безпекових рейтингах 2014–2017 рр.: тенденції динаміки // Україна і світ: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 18-19 квітня 2018 р. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2018. – С. 100-105.
21. Слюсаренко І.Ю., Брайчевська О.А., Цветков О.Г. Динаміка відносин між Україною та Королівством Норвегія в умовах агресії Російської Федерації проти України // Міжнародні відносини, суспільні комунікації та

- регіональні студії. – 2021. – №3. – Режим доступу:
<https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/issue/view/14>
22. Телешун С. О. Інформаційно-аналітична діяльність в державному управлінні : навч.-метод. матеріали / С. О. Телешун, І. В. Рейтерович. – К. : НАДУ, 2013. – 36 с.
 23. Терещук В. І. Системний аналіз інституціонального забезпечення реалізації зовнішньої політики публічної дипломатії (на основі досвіду США)/ В.І. Терещук // Міжнародні відносини. Серія "Політичні науки. - №11. - 2016 –Режим доступу:
http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2909
 24. Bessonova M. Canada's foreign policy priorities at the beginning of the 21st century: few generalizations about regional dimension // Scriptoriumnostrum – 2017. – № 3 (9). – С. 246-257.
 25. James H Lebovic, Predilection or Prediction? Country Selection for the President's Daily Intelligence Brief, 1961–1977, *Foreign Policy Analysis*, Volume 18, Issue 1, January 2022, orab036, <https://doi.org/10.1093/fpa/orab036>
 26. Klaus Brummer, Toward a (More) Critical FPA, *Foreign Policy Analysis*, Volume 18, Issue 1, January 2022, orab031, <https://doi.org/10.1093/fpa/orab031>

Інтернет-ресурси

1. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. МЗС України - <https://mfa.gov.ua/>
3. Країни світу - <http://svit.ukrinform.ua/>
4. ЦРУ США - <http://www.cia.org/>
5. OECD.DATA - <https://data.oecd.org/>
6. UNdata - <https://data.un.org/>

Екзаменатор:

Ірина СЛЮСАРЕНКО

Завідувач кафедри:

Василь ЯБЛОНСЬКИЙ